

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ

**„НАЧЕЛА ДОБРЕ ВЛАДАВИНЕ – НАЧЕЛО
ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ И НАЧЕЛО
ПРАВИЧНОСТИ“**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК - ПРОЈЕКАТ

Косовска Митровица
2018. године

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
*„Начела добре владавине – начело правне сигурности и начело
правичности“ за период 2016-2018. година*

Издавач:

Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

За издавача

Проф. др Владан Михајловић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Владимир Боранијашевић, руководиоца пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Јелена Беловић

Уређивачки одбор:

Проф. др Владан Михајловић

Проф. др Марија Крвавац

Проф. др Олга Јовић Прлаиновић

Проф. др Дејан Мирковић

Доц. др Саша Атанасов

Технички уредник

Младен Годоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-055-7

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

АЛТЕРНАТИВЕ КАЗНИ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Апстракт: Имајући у виду различитост модела кривичноправног положаја малолетника једне земље, у литератури домаћег и упоредног малолетничког кривичног права уочавамо разноврсне облике прописивања и примене алтернативних санкција и мера. У првом реду указаћемо на оне санкције и мере које су највише заступљене у европском, англосаксонском и нашем правном систему, уважавајући њихову бројност и различитост, како бисмо на један свеобухватнији начин приказали значај и све већу примену у пракси.

Општи је став у теорији и пракси малолетничког кривичног права да се казна затвора изриче као крајња мера и *само ако се* не примени нека од других блажих, алтернативних материјално и процесноправних одредби. То даље значи да се казна као *ultima ratio* примењује у случају, када се превентивна сврха не може остварити неком од мера васпитног карактера

Кључне речи: кривичне санкције, алтернативне мере, казна затвора, малолетно лице.

УВОД

У савременом кривичноправном систему, компаративно посматрано, казна малолетничког затвора се одликује другачијим условима изрицања и третманом учиниоца приликом њеног извршења. Поред тога, што није једина казна у систему кривичних санкција које се односе на малолетнике, казна малолетничког затвора је различито регулисана у кривичном законодавству појединих држава. У многим европским земљама, законодавац не прописује на јединствен начин изрицање, одмеравање, трајање и извршење казне малолетничког затвора, већ све то у складу са својим особеностима нормативног система прилагођава адекватним друштвеним приликама.

У том смислу, савремено кривично право према малолетницима, све више показује тежњу, да се у односу на њих, када је то објективно могуће, уместо класичних кривичних санкција, реагује другим мерама - васпитним мерама, налозима, упутствима и сл. Тако је и данас предвиђено у многим

---

* Доцент, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, dragan.blagic@pr.ac.rs

европским па и у неким англосаксонским земљама, да се најтеже кривичне санкције изричу *само изузетно*, док се посебна пажња посвећује изрицању мере помоћи, заштите и васпитања, имајући у виду узраст малолетника, њихову структуру и зрелост личности.

1. АЛТЕРНАТИВЕ КАЗНИ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА У ЕВРОПСКОМ КРИВИЧНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Посматрајући у целини развој алтернативних мера и санкција у савременом малолетничком кривичном законодавству, може се јасно уочити све већа разноврсност у њиховој примени и потреба оваквог начина реаговања од стране друштвене заједнице. Поред примене наведених мера и санкција које се појављују као замена за кривичноправне облике реаговања, у њиховом систему разликујемо и одређене алтернативне мере као замену за казну лишења слободе. У првом реду се мисли на прописивање и примену различитих врста мера и санкција које по начину и циљу могу да замене казну лишења слободе, као једну од најтежих репресивних метода кривичноправног реаговања.¹

Малолетничко кривично законодавство данас све више предвиђа као законску могућност да се казна лишења слободе малолетника у појединим ситуацијама не изриче, већ се применом одређених мера и санкција на другачији начин решава питање кривичне одговорности малолетника. Сходно томе, у евроконтиненталном и англосаксонском кривичном законодавству препознајемо различите облике алтернативног поступања према малолетницима, како би се избегла примена казна лишења слободе и вођење класичног кривичног поступка.

Примена алтернативних мера и санкција уместо казне малолетничког затвора у кривичном законодавству Немачке у чл. 21. JGG прописује да уколико је малолетнику изречена казна до једне године за учињено кривично дело (изузетно и казна до две године), судија ће донети одлуку о одлагању њеног извршења, које не може бити краће од две ни дуже од три године. Дакле, ради се о *условном одлагању извршења казне (Strafaussetzung)* где суд приликом доношења одлуке о одлагању извршења казне малолетничког затвора, узима у обзир личност малолетника, његов ранији живот, околности под којима је извршено кривично дело, понашање након извршеног дела као и утицај који се применом условног одлагања извршења изречене казне очекује у конкретном случају. Између осталог, судија може у времену проверавања малолетнику давати одређена упуства и налоге, које може

---

¹ Н. Мрвић – Петровић, „Алтернативне санкције и ново законодавство Републике Србије“, *Темда*, Београд, 2006., 56.

мењати или укидати у зависности од успеха у даљем понашању малолетника.²

Овакав начин реаговања подразумева примену судске процедуре, с тим да се изречена казна малолетничког затвора одлаже за одређено време у коме се очекује побољшање у понашању малолетног преступника. За време проверавања од две до три године, активно се утиче на његову васпитну запуштеност и посебно залаже за васпитање и правилан развој личности малолетника, како би се отклониле штетне последице. Судија ће у току проверавања малолетника ставити под надзор тзв. службеног помоћника за извршење условне осуде у виду пружања помоћи и подршке у свакодневним школским, породичним и другим животним приликама (чл. 23. и 24. JGG).³

Надаље, у малолетничком кривичном праву Немачке прописана је у члану 27. JGG посебна врста одлагања која се односи на условно одлагање *изрицања казне затвора за малолетнике (Aussetzung der Verhängung der Jugendstrafe)*. Наведеном одредбом прописује се да постоји могућност, после истраге, да када није са сигурношћу могуће утврдити да ли је кривично дело имало штетан утицај на малолетника, тј. да је неопходно изрећи казну, онда се у том случају утврђује казна и одређује време проверавања, чиме се одлаже изрицање и извршење утврђене казне. У овом случају судија ће *утврдити постојање кривице и одредити период проверавања од најмање једне, а највише две године, уз могућност стављања малолетника под надзор помоћника надлежног за извршавање условне осуде* (29. JGG). Овакав начин одлагања изрицања казне, заправо омогућава малолетнику да се на изванредан начин, ако је могуће, уздржи од даљег противправног понашања и испуни очекивања која се од њега захтевају од стране лица задужених за надзор.⁴ Дакле, у овом случају се не изриче казна малолетничког затвора, већ се само утврђује кривица малолетника и одређује време у коме се води рачуна да се поново не изврши кривично дело и преиспитује његово понашање, од чега зависи да ли ће се касније изрећи наведена казна затвора.

У оквиру алтернативних санкција, такође разликујемо одређене варијанте лишавања слободе у краћем трајању као различите модалитете

---

² K. Laubenthal, H. Baier, N. Nestler, *Jugendstrafrecht*, 2. Auflage, Würzburg, 2010., 337.

³ G. Nothacker, *Jugendstrafrecht*, (Jugendstrafe wegen Schwere der Schuld), 81.

⁴ У том смислу, уколико се пође од опште поставке да је кажњавање малолетника последње средство у сузбијању њиховог преступништва, онда би примена било које мере васпитног карактера била основно правило у даљем решавању његове васпитне запуштености. Стога се одлука примене васпитних мера у односу на казну затвора, а у циљу што бољег утицаја на личност малолетника, сматра целисходнијом и хуманијом. U. Eisenberg, *Jugendgerichtsgesetz - Kommentar*, München, 2009., 295.

извршења казне малолетничког затвора. Лишење слободе може бити у трајању од неколико сати, дана или недеља, углавном ноћу, док се током дана осуђено лице налази ван затворске установе, како би обављало свакодневне активности. Као пример, можемо опет узети малолетничко кривично законодавство Немачке према коме се у члану 16. JGG предвиђа одредба која се односи на различите модалитете лишења слободе (*Jugendarrest*) у смислу дужине њеног трајања.

Малолетнички затвор (*Jugendarrest*) је најтежа врста дисциплинске санкције тј. васпитног средства која се може извршити на три начина. Као прво, затвор у слободно време односно затвор у време викенда (*Freizeitarrrest*) не може трајати дуже од два викенда. Затим, затвор у кратком трајању (*Kurzarrrest*) се изриче уместо затвора у слободно време, ако је то из васпитних разлога сврсиходно и ако не би дошло до ометања школовања и рада малолетника,. Два дана затвора у кратком трајању замењују једну меру затвора у слободно време, при чему трајање затвора не може бити дуже од шест дана. И на крају затвор у дугом трајању (*Dauerarrrest*) одређује се најмање једну, а највише четири недеље, при том се одмерава на пуне дане и недеље.⁵ Као новина која се предвиђа у закону о судском поступку према малолетницима у чл. 16а JGG (*Jugendarrest neben Jugendstrafe*) јесте могућност да се уз казну малолетничког затвора (*Jugendstrafe*) чије се изрицање одлаже за одређени период (чл. 27. JGG *Aussetzung der Verhängung der Jugendstrafe*) може изрећи један од модалитета лишења слободе у краћем трајању (*Jugendarrest*).

За остваривање ове законске могућности наводе се услови у смислу неопходности да се малолетнику за време проверавања пружи потребна помоћ и подршка у виду краћег третмана боравком у заводској установи. Надаље се захтева потреба што бољег васпитног деловања током краћег боравка малолетника у одређеној заводској установи за време проверавања односно одлагања изрицања казне малолетничког затвора. У случају да је малолетник већ раније био на издражавању малолетничког затвора (*Jugendarrest*) у трајању од једне до четири недеље, онда није неопходно да се опет изриче уз казну малолетничког затвора (*Jugendstrafe*) чије се изрицање одлаже за одређени период.⁶

Као што немачко кривично законодавство предвиђа условно одлагање извршења и изрицања казне, тако је и у *аустријском Закону о судском поступку према малолетницима* прописано да постоји могућност доношења одлуке о кривици малолетника без изрицања казне затвора (чл. 12.

---

⁵ M. Eltern, *Jugendstrafrecht, Delinquenz und Normorientierung Jugendlicher, Eine empirische Überprüfung des Zusammenhanges von Sozialisation, Wertebildung, Sanktionseinstellung und Delinquenz*, Hamburg, 2002., 16 - 17

⁶ Видети : 09/ 2012 (BGBl. I, S. 1854).

Schuldpruch ohne Strafe). Да би се применило ово законско решење, неопходно је да се ради о лакшем кривичном делу, за које је забрањена казна до три месеца, где суд образложе да се у овом случају малолетник само оглашава кривим без изрицања казне затвора. Још један од модалитета казне затвора предвиђен је у чл. 13. (*Schuldpruch unter Vorbehalt der Strafe*) који се односи на условно одлагање извршења казне у коме је период проверавања у трајању од једне до три године, ако се претпостави да ће претња казном уз друге мере надзора одвратити малолетника од даљег извршења кривичних дела.⁷

Поред наведених алтернативних законских могућности, поједина европска законодавства прописују *новчану казну* као један од начина замене за казну лишења слободе. Тако је у *аустријском Закону о судском поступку према малолетницима* у члану 6. (*Jugendgerichtsgesetz*) превиђено да се може изрећи новчана казна у дневном износу за кривична дела за које се може изрећи казна затвора од шест месеци до пет година. Новчана казна може се изрећи као замена за казну затвора према малолетнику, с тим да се води рачуна о његовим финансијским могућностима и свакодневним потребама у породици и школи.⁸ Слична решења наилазимо у кривичном законодавству Француске (*Ordonnance*) у коме се прописује новчана казна (*L'amende* Art. 20-3, 21) и услови изрицања, затим Шведске, (чл. 25. *Swedish Penal Code*), Русије (чл. 88), Грчке (чл. 122. *Greek Penal Code*) и других земаља.⁹

Још један начин кривичноправног реаговања у односу на малолетнике огледа се у примени формалне санкције у виду рада у јавном интересу или друштвено корисног рада. Суштина ове кривичне санкције се односи на могућност замене казне малолетничког затвора, тако ште се малолетнику дају одређени послови у корист друштвене заједнице или да тиме надокнади проузроковану штету оштећеном. Најчешће се изриче са још неким обавезама које малолетник треба испунити према оштећеном (медијација, посебни образовни курсеви и друго) и тиме се омогућава замена тзв. краткотрајних казни затвора за друштвено користан рад. За ову законску могућност можемо навести поједина европска кривична законодавства, као на пример, аустријско, према коме рад у јавном интересу (*Gemeinnützige Leistungen*) дневно не може бити дужи од 6 сати, нити недељно од 20 сати, с тим да највише може трајати до 120 сати. У немачком малолетничком кривичном законодавству друштвено користан рад се може изрећи само као

---

⁷ Lösching, M. G., *Jugendstrafrecht in Europa*, Kriminologische Forschungsberichte aus dem Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, Freiburg, 2002., 283.

⁸ O. Maleczky, *Österreichisches Jugendstrafrecht, Kommentar*, Wien, 2008., 19.

⁹ I. Pruin, *Sanctions Systems and Sentencing Practices in Europe*, University of Greifswald, Germany, 2010, 10.

мера односно упутство, а не као кривична санкција која се посебно не наводи у систему њиховог прописивања. Такође се у кривичном законодавству Француске, Русије, Шведске, Швајцарске, Грчке посебно наводи као формална кривична санкције која може бити алтернатива казни лишења слободе или се друштвено користан рад може изрећи уз новчану казну.¹⁰

2. АЛТЕРНАТИВЕ КАЗНИ МАЛОЛЕТНИЧКОГ ЗАТВОРА У АНГЛОСАКСОНСКОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

У оквиру упоредноправног приказа алтернативе казни малолетничког затвора анализираћемо постојећа законска решења у англосаксонском малолетничком кривичном законодавству. Може се констатовати да је врло разноврсно по питању алтернативних тзв. интермедијарних санкција, чиме се указује на другачије кривичноправно реаговање, при кажњавању малолетника. Наиме, примена ових санкција све више долази до изражаја као начин избегавања класичног лишења слободе малолетника, тј, његовог затварања на дуже време.

Тако је у кривичном законодавству САД тзв. *Boot camp* једна од најпознатијих форми лишавања слободе у краћем трајању у виду кампова за преваспитавање малолетника. Као посебна варијанта лишења слободе омогућава да се малолетници издвајају из породице и смештају у кампове у краћем периоду од деведесет до сто двадесет дана у којима се пружају различити облици третмана у зависности од потребе личности малолетника. Углавном се ради о веома интезивним третманима психолошке подршке, помоћи, физичким тренинзима по узору на војничке кампове са строжом дисциплином, како би се постигли што бољи резултати у преваспитавању малолетника и ублажиле последице тзв. младалачког бунтовног духа.¹¹

Као други начин лишења слободе у краћем трајању који се може изрећи малолетнику уз неку меру васпитног карактера односи се на *sharp – short – shock* затварање. Ова врста затварања малолетника карактеристична је за кривично законодавство Енглеске и Велса, према коме се малолетници осуђују на шездесет дана интезивног третмана и програма. Дакле, говори се о једној врсти шок терапије која се примењује према малолетницима у виду

---

¹⁰ *Ibid*, 11.

¹¹ Међутим, због проблема које се јављају приликом спровођења ове санкције, поједине државе САД укинуле се ову врсту казне. Тако је на пример, 1997. године, Управа запоправљање државе Калифорније објавила да је у плану укидањелогора за обуку који је постојао у оквиру корекционог система, како за одрасле, тако и за малолетнике. Неколико случајева је у овим установама било са смртним исходом, што је био довољан разлог за њихово укидање. М. Peters, D. Thomas, Ch. Zamberlan, *Boot Camps for Juvenile Offendres*, Washington, DC, 1997., 12.

интезивнијег пробацијског надзора укључујући и друге мере психолошке подршке. Још једна варијанта затварања малолетника односи се на тзв. куће на пола пута (*Halfway house*) која је карактеристична и за пунолетна лица. Суштина ове формалне санкције односи на постојање посебних објеката у које се смешају малолетници, који се већ налазе на издржавању казне, али се пре пуштања на слободу, припремају у одређеним објектима у којима се према њима предузимају одговарајући третмани. Постоје различити облици третмана и подршке који се пружају малолетницима, при чему, они ван тих завода похађају школу или одређене курсеве, па се тако постепено привикавају за будући живот на слободи. Формирање тзв. кућа на пола пута започето је још у почетком 19. века у Енглеској, с тим да касније у другој половини 20. века почиње са применом и у САД, где је данас веома заступљена. Истраживања која се спроводе поводом примене ове кривичне санкције указују на постојање различитих резултата у смислу њене успешности. Сходно томе, у литератури се могу видети подаци који указују на честу заступљеност у САД и позитивне резултате током примене према малолетницима, јер тзв. куће на пола пута омогућују и интезивне психолошке програме према лицима који имају проблема са злоупотребом алкохола и опојних дрога. На тај начин целисходно се пружају третмани у виду њиховог лечења и одвикавања од разних опијата, како би се малолетници вратили у породицу у којој могу нормално да живе и похађају школу.¹²

Малолетничко кривично законодавство у англосаксонском правном систему такође се одликује једном посебном кривичном санкцијом, која се примењује према малолетницима у погледу избегавања класичних затворских установа и увођењу другачијег начина кажњавања. Говори се о тзв. кућном затвору (*Home detention, House arrest*) који се примењује по пристанку малолетника и коме се омогућује да борави у својој кући, редовно похађа школу, јавља поверенику социјалне службе и активно учествује у осталим предвиђеним програмима. Приликом изрицања ове санкције, узимају се у обзир лична својства, као и тежина кривичног дела, па се примењује према учиниоцима (малолетницима) лакших кривичних дела која не садрже елементе насиља. Кућни затвор (*Home detention, House arrest*) најчешће се примењује са електронским надзором у оквиру осуде на пробацију, где се одређује обавеза малолетнику да у одређеном периоду не сме напуштати кућу у току слободног времена или ноћним часовима. Међутим, судском одлуком су прецизирани одређени услови под којима осуђени може да напусти одређени простор, даљина на коју се може

---

¹² F.E. Zimring, "The Common Thread: Diversion in Juvenile Justice", *California Law Review*, Vol. 88, 2000. 247.

удаљити, као и трајање кућног затвора. За свако напуштање простора мора да постоји одобрење, при чему не постоје ограничења у породичним и друштвеним приликама осуђеника у смислу да живи са својом породицом, одлази у школу и извршава друге предвиђене обавезе. Извршење затвора и поштовање забране кретања контролише социјални радник на основу извештаја полиције, постављених телефонских прислушних уређаја, или посебних електронских средстава постављених у кући или на телу малолетног лица.¹³

3. АЛТЕРНАТИВЕ КАЗНИ ЗАТВОРА У КРИВИЧНИМ ЗАКОНОДАВСТВИМА ПОЈЕДИНИХ ЗЕМАЉА У РЕГИОНУ

У систему прописивања алтернативних кривичних санкција наилазимо на нормативна решења бивших земаља СФРЈ која су у великој мери слична решењима кривичног законодавства Немачке и Аустрије. Тако је према *Закону о судовима за младеж* у законодавству Хрватске, прописано да се може применити једно специфично законско решење предвиђено у чл. 28. под називом „*придржај изрицања малолетничког затвора*“. Том приликом суд може најпре утврдити и изрећи да је малолетник крив и истовремено одложити изрицање казне малолетничког затвора, уколико сматра да се изрицањем кривице и претњом накнадног изрицања казне малолетник може одвратити од поновног вршења кривичних дела. Такође, суд може малолетнику у оквиру одлагања изрећи неку васпитну меру појачаног надзора или више посебних обавеза, које не могу трајати дуже од времена проверавања. У случају да се за време проверавања које суд одреди, а које не може бити краће од једне, ни дуже од од три године, малолетник учини ново кривично дело или се противи примени изреченим васпитним мерама, малолетнички затвор се може накнадно изрећи.¹⁴

Значајна новина у правцу избегавања примене казне малолетничког затвора среће се у малолетничком законодавству Републике Српске, где се у чл. 54. *Закона о заштити и поступку са дјецом и малолетницима у кривичном поступку* предвиђа могућност тзв. *одгањања изрицања казне малолетничког затвора*. У овом случају суд може изрећи казну малолетничког затвора и истовремено одређује да је неће извршити када се оправдано може очекивати, да се претњом накнадног изрицања казне може утицати на малолетника да убудуће не врши кривична дела. Затим се уз

---

¹³ *Ibid*, 248

¹⁴ Б. Цвјетко, „Законска и судска политика кажњавања малолетника и млађих пунољетника казном малолетничког затвора“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, Загреб, 2/2004., 843.

казну малолетничког затвора може изрећи нека од васпитних мера појачаног надзора или више посебних обавеза.

Такође је предвиђено да суд може накнадно наложити извршење казне малолетничког затвора, ако малолетник за време које суд одреди (од једне до три године – време проверавања) учини ново кривично дело или одбије да поступи по изреченој васпитној мери појачаног надзора или више посебних обавеза. По истеку најмање једне године од времена проверавања, суд може након што прибави извјештај органа старатељства, коначно одустати од изрицања казне, ако нове чињенице потврђују уверење да малолетник неће учинити нова кривична дела.¹⁵

У оквиру прописивања алтернативних санкција наилазимо на још једно специфично решење у малолетничком кривичном законодавству Македоније, које може заменити класично лишавање слободе малолетника. Наиме, говори се о прописивању санкција где се старијем малолетнику у одређеним ситуацијама може изрећи условна осуда са заштитним надзором, условно прекидање вођења кривичног поступка, изрицање општег корисног рада и новчане казне. У *Закону за малолетничку правду* у чл. 55. посебно се прописују услови за изрицање условне осуде са заштитним надзором према коме се малолетнику који је извршио кривично дело, за које је запређена казна затвора до три године или новчана казна може изречи условна осуда са заштитним надзором. Време проверавања које суд одређује не може бити краће од једне, ни дуже од три године. Затим се у чл. 56. истог закона предвиђа условно прекидање кривичног поступка ако је учињено кривично дело за које је прописана новчана казна или казна затвора до пет година затвора под условом да је малолетник: а) изразио кајање због учињеног кривичног дела, б) отклонио последице кривичног дела, в) надокнадио штету или се помирио са оштећеним који се сагласио са прекидом кривичног поступка, г) да у року од две године поново не учини кривично дело.

Према члану 57. истог закона прописује се опште користан рад, који се изриче за кривично дело за које је у закону прописана новчана казна или казна затвора до три године. Време трајања опште корисног рада је од пет до сто часова и изриче се ако је потребно да се на овај начин изврши васпитни утицај на личност и понашање малолетника. Надзор за спровођење корисног рада врши центар за социјални рад, који обавештава суд најмање једном месечно.¹⁶

---

¹⁵ М. Бабић, И. Марковић, *Кривично право – Општи део*, Бања Лука, 2008., 485.

¹⁶ Малолетничко кривично законодавство Македоније се посебно издваја у односу на многа друга европска и законодавства у региону приликом прописивања неколико врста казни за малолетне учиниоце. Тако је у члану 43. Закона за малолетничку правду прописано неколико врста казни за старије малолетнике: 1) малолетнички затвор, 2) новчана казна, 3) забрана управљања моторним возилом и 4)

Уопштено посматрано, сви наведени облици кривичноправног реаговања иду у правцу замене казне лишења слободе неком другом кривичном санкцијом или формалном мером која се изриче у кривичном поступку. Свака од наведених санкција може бити замена за казну малолетничког затвора и као таква у садржинском облику има у одређеној мери диверзиони карактер. Свакако се међусобно разликују и тиме још више указују на разгранатост и могућност прилагођавања личности малолетника, истовремено уважавајући њене васпитно - образовне потребе и третмане. Све је чешћа потреба за применом неких од ових санкција, како би се избегла репресивност и тиме се у одређеним установама односно заводима прибегава посебним третманима и програмима према малолетницима. Идеја која се све више заговара у савременом малолетничком кривичном праву односи се на примену алтернативних санкција и мера као ефикасног механизма кривичноправног реаговања и као адекватног криминалнополитичког начина поступања.

ЗАКЉУЧАК

Уопштено речено, издвајање малолетничког кривичног права у посебну целину и доношење закона којима се регулише кривичноправни положај малолетника, несумњиво представља велики напредак за европски правни систем. Гледано са становишта разних правних система, настојања малолетничког кривичног права када је у питању кажњавање малолетника, односе се на могућност прописивања већег броја кривичних санкција и других мера. Што се тиче европског „малолетничког“ кривичног права, из изложеног се може закључити да немачко кривично право са дугом традицијом представља велики искорак и тако јесте узор многим другим земљама континенталног правног система. Посебно значајно за малолетничко законодавство Немачке јесте прописивање великог броја

протеривање странца из земље. Наведене казне се могу изрећи само кривично одговорном старијем малолетнику ако због тешких последица дела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано изрећи васпитну меру. Н. Матовски, „Кривичноправни аспекти малолетничке деликвенције у Македонији“, Зборник, *Кривичноправна питања малолетничке деликвенције*, Београд, 2008, 96. У овом случају се у казне за старије малолетнике сврставају и оне санкције које су у другим законодавствима мере безбедности, што може различито да се посматра и са становишта правне природе и начина прописивања кривичних санкција. Неуобичајено законско решење се може с правом оспоравати због намере законодавца да прописује различите кривичне санкције, као казне које се могу изрећи само старијем малолетнику, имајући у виду њихову различиту правну природу и сврху кажњавања.

различитих санкција и њених алтернатива, уважавајући елементе, како правосудног, тако заштитничког и модела ресторативне правде.

Специфичности које се односе на личност малолетних лица и другачији друштвени приступ према њима, захтевају посебан кривичноправни положај малолетника. Данас готово да нема државе која предвиђа јединствен кривичноправни систем за пунолетна и малолетна лица. У многим кривичноправним законодавствима малолетницима је одређена одговарајућа старосна категорија и према њима се примењују посебне кривичне санкције. У том смислу можемо рећи да кривичноправни положај малолетника обухвата више основних елемената, који се најпре односе на кривичну одговорност, питање надлежног органа за вођење посебног поступка, као и примену другачијих кривичних санкција.

Dragan BLAGIĆ, LL.D.

Assistant Professor, Faculty of Law,

University of Priština temporarily settled in Kosovska Mitrovica

ALTERNATIVE PENALTIES OF JUVENILE IMPRISONMENT IN
COMPARATIVE LEGISLATION

Summary

Generally speaking, the separation of juvenile criminal law into a separate entity and the adoption of laws regulating the juvenile's juvenile status undoubtedly represent great progress for the European legal system. Viewed from the standpoint of various legal systems, the prospect of juvenile criminal justice in the area of juvenile punishment refers to the possibility of imposing a greater number of criminal sanctions and other measures. As for the European "juvenile" criminal law, it can be concluded from the exhibited that a German criminal law with a long tradition is a big step forward and thus is a model for many other countries of the continental legal system. Of particular relevance to Germany's juvenile legislation is the prescribing of a large number of different sanctions and its alternatives, taking into account the elements of both the judicial, the protective and the model of restorative justice. Generally speaking, the separation of juvenile criminal law into a separate entity and the adoption of laws regulating the juvenile's juvenile status undoubtedly represent great progress for the European legal system. Viewed from the standpoint of various legal systems, the prospect of juvenile criminal justice in the area of juvenile punishment refers to the possibility of imposing a greater number of criminal sanctions and other measures.

Keywords: criminal sanctions, alternative measures, prison sentence, a minor.

ЛИТЕРАТУРА

Бабић М., Марковић И., *Кривично право – Општи део*, Бања Лука, 2008.

Eisenberg U., *Jugendgerichtsgesetz - Kommentar*, München, 2009.

Eltern M., *Jugendstrafrecht, Delinquenz und Normorientierung Jugendlicher, Eine empirische Überprüfung des Zusammenhanges von Sozialisation, Wertebildung, Sanktionseinstellung und Delinquenz*, Hamburg, 2002.

Zimring F.E., "The Common Thread: Diversion in Juvenile Justice", *California Law Review*, Vol. 88, 2000.

Laubenthal K., Baier H., Nestler N., *Jugendstrafrecht, 2. Auflage*, Würzburg, 2010.

Lösching, M. G., *Jugendstrafrecht in Europa*, Kriminologische Forschungsberichte aus dem Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, Freiburg, 2002.

Nothacker G., *Jugendstrafrecht*, (Jugendstrafe wegen Schwere der Schuld).

Maleczky O., *Österreichisches Jugendstrafrecht, Kommentar*, Wien, 2008.

Матовски Н., „Кривичноправни аспекти малолетничке деликвенције у Македонији“, Зборник, *Кривичноправна питања малолетничке деликвенције*, Београд, 2008.

Мрвић – Петровић Н., „Алтернативне санкције и ново законодавство Републике Србије“, *Темид*, Београд, 2006.

Peters M., Thomas D., Zamberlan Ch., *Boot Camps for Juvenile Offenders*, Washington, DC, 1997.

Pruin I., *Sanctions Systems and Sentencing Practices in Europe*, University of Greifswald, Germany, 2010.

Цвјетко Б., „Законска и судска политика кажњавања малолетника и млађих пунољетника казном малолетничког затвора“, *Хрватски љетопис за казнено право и праксу*, Загреб, 2/2004.